Ulkoasiainministeriö

Taloudellisten ulkosuhteiden osasto **4.10.2016**

Asia: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Team Finlandin toiminta

Kirjallinen asiantuntijalausunto; UM/taloudellisten ulkosuhteiden osasto, osp Markku Keinänen

ULKOASIAINMINISTERIÖN TEAM FINLAND -PALVELUT

1. ULKOASIAINMINISTERIÖN ROOLI TEAM FINLAND -VERKOSTOSSA

Ulkoasianministeriö toimi omalla vastuualueellaan hallitusohjelmaan perustuen osana Team Finland -verkostoa. Ulkoasiainministeriön tehtävä on hallitusohjelmasta johdettuihin strategisiin tavoitteisiin ja ministeriön omiin tulostavoitteisiin perustuen edistää Suomen taloudellisia ulkosuhteita, maakuvaa, yritysten kansainvälistymistä sekä Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja. Taloudellisten ulkosuhteiden osasto vastaa ministeriön Team Finland -toimintojen koordinaatiosta (ml. Team Finland -vienninedistämismatkat) ministeriön sisällä ja verkoston muiden jäsenten kanssa tehtävän yhteistyön osalta. Taloudellisten ulkosuhteiden osaston tehtävänä on kehittää ja tehostaa Team Finland toimintoja ulkoasiainministeriössä ja Suomen ulkomaanedustustoissa. Ulkoasiainministeriö kehittää yhteistyössä muiden Team Finland -toimijoiden kanssa verkoston toiminnan tuloksellisuuden mittaamista.

Ministeriön yleiseen maakuvatyöhön sisältyy Team Finland -työtä tukevien julkaisujen ja sisällön tuottamista ulkomaanedustustoille sekä vaikuttaja- ja toimittajavierailujen järjestämistä Suomeen.

2. EDUSTUSTOVERKON TARJOAMAT TEAM FINLAND -PALVELUT

Viranomaiskontaktit

Oikeat kontaktit identifioidaan, yritystä ohjataan mihin viranomaisiin tulee olla yhteydessä kohdemarkkinoilla. Nopeuttaa ja tehostaa yrityksen markkinoillepääsyä ja vähentää virheitä ja riskejä.

Arvovaltapalvelut

Sisältää keinojen ja arvovallan tarpeen tason määrittelyä, ovien avaamista. Edustuston päällikkö tai muu virkamies (tai ministeriön korkea virkamies) on läsnä tuomassa eri tavoin arvovaltaa (esimerkiksi avaamalla tapahtuman tai pitämällä puheen) yrityksen tilaisuudessa. Mahdollisuus on myös vuokrata edustuston tiloja yrityksen promootio- tai verkostoitumistilaisuuksiin.

Tilaisuuden isäntänä toimii edustuston päällikkö tai hänen sijaisensa. Tavoitteena on yrityksen luotettavuuden, uskottavuuden ja näkyvyyden kasvattaminen.

Yksittäisten ongelmien/kaupanesteiden ratkaisu

Edustusto/ministeriö tunnistaa keiden viranomaisten yhteyksiä tarvitaan ongelman ratkaisemiseksi ja ottaa yhteyden asianomaisiin viranomaisiin, käy tarvittaessa yhdessä yrityksen kanssa tai yrityksen puolesta niiden puheilla ongelman ratkaisemiseksi. Edustusto/ministeriö auttaa myös muilla sen käytettävissä olevilla keinoilla ja kontakteilla ongelman ratkaisussa. Kaupanesteitä pyritään poistamaan erityisesti neuvottelemalla EU:n ja kohdemaiden välisiä kauppasopimuksia sekä tapauskohtaisesti EU-tasolla yhdessä komission kanssa.

Liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen ja välittäminen

Edustusto etsii, tunnistaa ja analysoi viranomaisiin ja yrityselämään luomiensa kontaktien kautta uusia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille yrityksille ja toimittaa ne verifioitaviksi.

Maatieto

Maatieto on maata koskevaa yhteiskunnallista ja kaupallistaloudellista päivitettyä tietoa. Lisäksi maatietoon liitetään ko. edustuston tuottamia avoimia kaupallistaloudellisia ja poliittisia raportteja. Maatieto antaa liiketoimintaympäristöä koskevaa päivitettyä tietoa yrityksen kansainvälistymiseen ml. vastuulliseen yritystoimintaan liittyvän suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi.

3. KEHITYSPOLIITTISET RAHOITUSINSTRUMENTIT

Public Sector Investment Support Facility (valmis vuoden 2016 aikana)

Rahoitusinstrumentilla voidaan tukea kehittyvien maiden (lähinnä alemman keskitulon maat) julkisen sektorin investointeja, joissa hyödynnetään suomalaista teknologiaa ja osaamista. Investointien rahoitus järjestetään lainana ETA -alueen luottolaitoksen kautta ja vientitakuu Finnveran kautta. Instrumentin käytössä yhtenä painotuksena ovat mm. cleantech- ja teknologiainvestointien tukeminen. Rahoituksen myöntämisessä noudatetaan OECD:n vientiluottokonsensuksen periaatteita. Instrumentti korvaa vanhan ns. korkotukiluottoinstrumentin. Instrumenttia ollaan lanseeraamassa syksyllä 2016. Instrumentille on varattu sitomisvaltuuksia vuoden 2017 talousarviossa 15 miljoonaa ja seuraavina vuosina 20 miljoonaa euroa.

Finnfund – pitkäaikaisia sijoituksia ja rahoitusta

Finnfund (Teollisen yhteistyön rahoitus Oy) on valtion enemmistöomisteinen kehitysrahoitusyhtiö, joka tarjoaa pitkäaikaista riskirahoitusta kannattaviin ja kehitysvaikutuksia sisältäviin hankkeisiin kehittyvillä markkinoilla ja Venäjällä. Finnfundin sijoituksissa hyödynnetään usein suomalaista teknologiaa tai osaamista. Finnfund voi sijoittaa

kehitysmaayrityksiin yleensä vähemmistösijoittajana, myöntää keskipitkiä ja pitkiä investointilainoja sekä sijoittaa kohdemaihin erilaisten kansainvälisten rahastojen kautta. Sijoitusten koko on yleensä noin 1-20 miljoonaa euroa. Valtio korottaa Finnfundin pääomaa vuonna 2016 myöntämällä sille 130 miljoonan euron lainan ja vuonna 2017 pääomakorotukseen on varattu 10 miljoonaa euroa.

Finnpartnership – tukea liikekumppanuuden alkuvaiheeseen

Finnpartnership tukee suomalaisten ja kohdemaan yritysten pitkäaikaiseen liiketaloudellisesti kannattavaan toimintaan tähtääviä hankkeita. Tukea voi saada esim. tytäryrityksen perustamiseen, kehitysmaatuontiin, alihankintayhteistyöhön, teknologian pilotointiin ja kehitysmaayrityksen henkilökunnan koulutukseen. Tukea ei myönnetä varsinaisen hankkeen toteuttamiseen eikä vientihankkeisiin. Palveluihin kuuluu matchmaking -palvelu yritysten kohtaamiseksi. Tuen määrä on 30−85 prosenttia hankekustannuksista ja maksimimäärä on 400 000 euroa / hanke. Finnpartnership'n toimintaan on varattu 4 miljoonaa euroa vuosittain.Uudistetut ohjeet mahdollistavat tuen myös pilotti- ja demonstraatiohankkeille, YK ja kv. rahoituslaitoskumppanuuksille ja kansalaisjärjestöjen tai oppilaitosten ja yritysten yhteishankkeille.

BEAM -kehitysinnovaatio-ohjelma vuosina 2015-2019 (Tekes hallinnoima)

BEAM – Business with Impact on UM:n ja Tekesin yhteisrahoitteinen kehitysinnovaatio-ohjelma, joka painottaa yksityisen sektorin roolia kehityksen tukemisessa. BEAM edistää suomalaisten yritysten ja kehitysmaiden toimijoiden uusia, kehitysmaiden vähävaraisten ihmisten hyvinvointia lisääviä innovaatioita ja samalla uutta ja kestävää liiketoimintaa. Tuki kohdistuu esimerkiksi uusien tuotteiden, palveluiden, liiketoiminta- ja yhteistyömuotojen ja sosiaalisten innovaatioiden kehittämiseen, pilotoimiseen ja kaupallistamiseen. Ohjelmasta ei tueta vientiä eikä perinteisiä liikekumppanuuksia. BEAM ohjelma on viisivuotinen ja sen kokonaisbudjetti on 12,5 miljoonaa euroa. Tästä UM:n osuus on 2,5 miljoonaa ja TEKES:n 2,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Muita rahoitusmahdollisuuksia

UM:llä on käynnissä määräaikaisia kehittyvien maiden yksityissektoria tukevia ohjelmia esim. EEP Africa ja EEP Mekong (energia-ala) sekä IPP Vietnam, TANZIS Tansania ja SAIS eteläisessä Afrikassa (innovaatioala). Lisäksi UM rahoittaa kehitysyhteistyötä mm. Suomen valtion virastojen, opetusalan organisaatioiden, kansalaisjärjestöjen, Euroopan Unionin, YK –järjestöjen ja kehityspankkien kautta. Suomalaisyrityksiä kannustetaan osallistumaan aktiivisesti näiden ohjelmien toteutusta koskeviin tarjouskilpailuihin Suomessa, kv. järjestöjen päämajoissa tai asemamaissa. UM ja sen edustustot sekä koko Team Finland -verkosto tukee näitä mahdollisuuksia koskevaa tiedonsaantia.

Kehitysyhteistyön yritysinstrumentit on integroitu osaksi Team Finland palvelumallia ja niiden puitteissa tehdään merkittävää yritysten palvelutyötä: Rahoituspäätöksiä tehtiin vuonna 2015

Finnpartnership:lla 168, Finnfundissa 18, BEAM:ssa 40 ja korkotukiluottoja 1. Instrumentteja koskevaa informaatio- ja palvelutyön kohteena on koko ajan tuntuva joukko yrityksiä – esimerkiksi BEAM arvioi antaneensa yrityspalveluja tänä vuonna jo 400:lle ja Finnfund 160-170:lle yritykselle, kun taas Finnpartnership on kontaktoinut jo noin 600:aa suomalaisyritystä ja palvellut liikekumppanuustuen yhteydessä 120 yritystä ml. antanut 242 tuntia tähän liittyvää neuvontaa."

4. TEAM FINLAND -VIENNINEDISTÄMISMATKAT

Ulkomaille suuntautuvat, viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen tähtäävät matkat ovat keskeinen osa Team Finland -verkoston yrityksille tarjoamia palveluja. Team Finland -vienninedistämismatkojen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan Team Finland -kasvuohjelmat ja muut mahdolliset kasvualat sekä varmistetaan että matkat vastaavat yritystarpeita. Pääosassa ovat yritykset ja niiden liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen. Matkoja toteutetaan tasavallan presidentin, valtioneuvoston jäsenten tai korkeiden virkamiesten johdolla.

Vienninedistämismatkojen kohdemaista, teemoista ja ajankohdista sovitaan Team Finland -toimijoiden kesken. Yritysvaltuuskuntien kokoamisesta vastaa pääsääntöisesti Finpro, Venäjälle suuntautuvien matkojen osalta Suomalais-venäläinen kauppakamari.

Team Finland – verkosto järjestää viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen tähtääviä tapahtumia myös Suomessa muuan muassa Suomeen suuntautuvien ulkomaisten yritysvaltuuskuntavierailujen yhteydessä.

Vuonna 2015 vienninedistämismatkoja oli 36, joista Tasavallan Presidentin vedolla toteutui 5, ministereiden vedolla 18 ja virkamiesvedolla 13. Kuluvana vuonna vastaavat luvut ovat: TP 1, ministerit 20 ja virkamiehet 9. Jaksolle 1.10.-31.12.2016 on matkoja vahvistettu 7, joista 6 on ministerivetoista.

5. TEAM FINLAND -HENKILÖRESURSSIT

Ulkoministeriössä taloudellisten ulkosuhteiden osastolla työskentelee 1.9.2016 alkaen neljä henkilöä kokopäivätoimisesti ja kolme henkilöä osa-aikaisesti Team Finland -verkoston toiminnoissa. Kehityspoliittisella osastolla palvelee yksi kokopäivätoiminen TF-henkilö. Taloudellisten ulkosuhteiden osaston ja ministeriön muun henkilöstön työ tukee tehtävästä riippuen TF-verkoston toimintaa. Ulkomaan edustustojen TF-verkoston laskennallinen vahvuus on 118,55 henkilötyövuotta. TF-työtä tehdään ainakin jonkin verran kaikissa Suomen 79 ulkomaan edustustossa. Ulkoasiainministeriö on kuluvana vuonna käynnistänyt yhdessä muiden Team Finland -toimijoiden kanssa kokeilun, jossa kuuteen ulkomaanedustuston (Ankara, Los

Angeles, New York, Ottawa, Singapore ja Teheran) on kohdennettu erityisasiantuntija Team Finland toimintoja varten.

Ulkoministerön TF-toimintaan ei ole kohdistettu erillisiä toimintamäärärahoja, vaan Team-Finland -toiminnot ovat osa ulkoasiainhallinnon muuta työtä.